

HELSINGIN HOVIOIKEUS

Salmisaarenranta 7 I

PL 132

00181 Helsinki

Puhelin 02956 40500, Telefax 02956 40512 kirjaamo

Sähköpostiosoite helsinki.ho@oikeus.fi

Dnro: 296/7074/2013

26.8.2013

Oikeusministeriö

Lausunto

Oikeusministeriö on pyytänyt Helsingin hovioikeudelta lausuntoa 27.6.2013 päivätystä luonnoksesta hallituksen esitykseksi Eduskunnalle laiksi tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetusta asetuksesta (OM 9/41/2013). Hovioikeus esittää pyydettyä lausuntona seuraavan.

Toimivaltaiset tuomioistuimet (lakiehdotuksen 2 §)

Lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentissa toistettaisiin asetuksen 5 artiklan 1 kohdan sisältö. Hovioikeus ei pidä asetuksessa säädetyn toistamista kansallisessa laissa tarpeellisenä eikä asianmukaisena.

Saman pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että erityisesti OK 18 luvun 1 momentin 1 ja 2 kohdan (oikeastaan 10 luvun 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan) toimivaltaperusteita ei voida soveltaa asiassa, jossa vastaajana on pykälän 1 momentissa tarkoitettu henkilö. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan asetuksen 5 artiklan 2 kohta edellyttää, että tietyt kansalliset toimivaltaperusteet säädetään erikseen kielletyiksi.

Suoraan asetuksen 5 artiklan 1 kohdasta kuitenkin seuraa, että OK 10 luvun 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan toimivaltaperusteita ei voida soveltaa asetuksen soveltamisalaan kuuluvassa asiassa, jos vastaajana olevalla henkilöllä on kotipaikka toisessa jäsenvaltiossa. Lisäksi OK 10 luvun 27 §:ssä on jo nykyisin oikeustilaa selventävä säännös siitä, että OK 10 luvun säännöksiä noudatetaan vain, jollei mm. unionin lainsäädännöstä muuta johdu. Jos asetuksen 5 artiklan 2 kohdan katsotaan lakiehdotuksen perusteluissa esitetyin tavoin edellyttävän nimenomaista kansallista säännöstä asetuksesta poikkeavien kansallisten toimivaltaperusteiden säätämisestä kielletyiksi, OK 10 luvun 27 § jo täyttäneen tämän vaatimuksen.

Esitetyistä syistä hovioikeus pitää lakiehdotuksen 2 §:ää kokonaisuudessaan tarpeettomana.

Täytäntöönpanomenettely (3 §)

Lakiehdotuksen 3 §:n ensimmäisen virkkeen säännös on tarpeeton, koska siinä vain toistetaan asetuksessa säädettyä. Ehdotetussa muodossa säännös olisi lisäksi ristiriidassa asetuksen kanssa, sillä siitä ei käy ilmi se asetuksen 39 artiklassa säädetty edellytys, että toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion tulee olla täytäntöönpanokelpoinen kyseisessä jäsenvaltiossa.

Asetuksen 36 artiklan 2 kohdan ja 45 artiklan mukaiset hakemukset

Asetuksen 36 artiklan 2 kohdassa säädetään asiaan osallisen oikeudesta hakea päätöstä siitä, että asetuksen 45 artiklassa tarkoitettuja perusteita tunnustamisesta kieltäytymiselle ei ole.

Asetuksen 45 artiklassa puolestaan säädetään asiaan osallisen oikeudesta hakea päätöstä siitä, että tuomion tunnustamisesta on kieltäydyttävä.

Ehdotetussa laissa on jäänyt sääntelemättä, missä tuomioistuimessa asetuksen 36 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu hakemus olisi pantava vireille.

Asetuksen 45 artiklassa tarkoitettu hakemus olisi lakiehdotuksen 7 §:n 1 momentin sanamuodon mukaan ilmeisesti pantava vireille siinä kärjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä asiaa käsittelevä alueellinen ulosottoviranomainen sijaitsee. Säännöstä laadittaessa ei kuitenkaan ole otettu huomioon sitä, että asetuksen 45 artiklassa tarkoitettua hakemusta vireille pantaessa asia ei välttämättä ole vireillä ulosotossa. Asiassahan voi olla kysymys esimerkiksi toisessa jäsenvaltiossa annetun vahvistustuomion tunnustamisesta Suomessa.

Jos tarkoituksena on ollut, että 45 artiklassa tarkoitettu hakemus olisi mainitunlaisissa tilanteissa tehtävä kärjäoikeudelle, jonka tuomiopiirissä sijaitsee se alueellinen ulosottoviranomainen, joka olisi toimivaltainen käsittelemään asiaa, ongelmaksi muodostuu joka tapauksessa se, että ulosottokaaren 3 luvun säännökset vastaavan ulosottomiehen määrätymisestä eivät anna riittävää johtoa asian arvioimiseen.

Ehdotettua sääntelyä tulee jatkovalmistelussa tarkistaa näiltä osin.

Mukauttaminen (10 §)

Lakiehdotuksen 10 §:n 1 momentin mukaan ulosottomiehen olisi säännöksessä kuvatuissa tilanteissa siirrettävä täytäntöönpanohakemus "toimivaltaiselle kärjäoikeudelle" toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion sisältämän toimenpiteen tai määräyksen mukauttamista varten. Esitysluonnoksesta ei ilmene, minkä säännöksen perusteella on tarkoitus ratkaista, mikä kärjäoikeus on toimivaltainen käsittelemään mukauttamista koskevan asian.

Esitysluonnoksessa ei ole tarkasteltu myöskään sitä, peritäänkö mukauttamista koskevan asian käsittelystä kärjäoikeudessa maksu ja keneltä mahdollinen maksu peritään.

Keskittäminen

Esitysluonnoksen mukaan kaikki kärjäoikeudet olisivat asiallisesti toimivaltaisia käsittelemään Bryssel I -asetuksen mukaisia asioita.

Eksevatuurimenettelystä luopumisen seurauksena Bryssel I -asetuksen mukaisten asioiden määrä kärjäoikeuksissa todennäköisesti vähenee merkittävästi nykyiseen verrattuna. Toisaalta uuden asetuksen perusteella vireille tulevat asiat ovat todennäköisesti nykyistä hankalampia. Erityisesti toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion mukauttamista koskevien asioiden voidaan otaksua olevan sekä harvinaisia että vaikeita ratkaista.

Jotta voidaan turvata asiantuntemuksen riittävyys ja sen karttuminen kärjäoikeuksissa, hovioikeus pitää perusteltuna, että uuden Bryssel I -asetuksen mukaiset asiat keskitettäisiin vain yhteen tai enintään muutamaan kärjäoikeuteen. Keskittäminen edistäisi myös kärjäoikeuksien toiminnan tehokkuutta, koska harvalukuisten ja erityisasiantuntemusta vaativien asioiden jakautuminen kaikkiin kärjäoikeuksiin merkitsee sitä, että useampien tuomareiden on käytettävä aikaansa asioihin perehtymiseen. Keskittäminen vähentäisi lisäksi koulutuksen tarvetta näissä asioissa.

Kärjäoikeudessa käsiteltävillä Bryssel I -asetuksen mukaisilla asioilla on läheinen yhteys täytäntöönpanoon. Siksi hovioikeus pitää tarkoituksenmukaisena, että Bryssel I -asetuksen

mukaiset asiat joka tapauksessa keskitetään ainakin vain niihin käräjäoikeuksiin, jotka ulosottokaaren 11 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan käsittelevät ulosottovalituksia. Jatkovalmistelussa on aihetta harkita myös, tulisiko muutoksenhaku käräjäoikeuden päätöksistä Bryssel I -asetuksen mukaisissa asioissa keskittää vain yhteen hovioikeuteen. Näin varmistettaisiin myös hovioikeustasolla asiantuntemuksen kertyminen ja karttuminen sekä oikeuskäytännön yhdenmukaisuus.

Lausunnon on valmistellut ma. hovioikeudenneuvos Tuomo Antila.

A handwritten signature in black ink, consisting of a series of loops and strokes, identifying Mikko Könkkölä.

Presidentti

Mikko Könkkölä